

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою УДУНТ

Протокол № 4 від 23.01.2023

ВВЕДЕНЕ В ДІЮ

Наказом № 78 від 24.01 2023 р

В. о. ректора УДУНТ

професор

Костянтин СУХИЙ

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ДИСТАНЦІЙНИЙ КУРС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НАУКИ І
ТЕХНОЛОГІЙ**

Дніпро 2023

ПЕРЕДМОВА

Положення розроблено членами секції цифровізації навчання ради якості освітньої діяльності УДУНТ.

Положення розглянуто на засіданні ради якості освітньої діяльності УДУНТ від 26.12.2022, протокол № 4

Положення затверджено на засіданні вченої ради УДУНТ від 23.01.2023, протокол № 4

Положення введено в дію наказом від 24.11.2023 № 78

Розробники положення:

Роман РИБАЛКА – заступник директора навчально-наукового інституту «Дніпровський інститут інфраструктури і транспорту» Українського державного університету науки і технологій, к.т.н., доцент.

Євген БОДНАР – керівник навчально-наукового центру «Лідер», к.т.н., доцент.

Олена КУРОП'ЯТНИК – доцент кафедри «Комп'ютерні інформаційні технології», к.т.н., доцент.

Олександр БОБУХ – в.о. завідувача кафедри «Обробки металів тиском», к.т.н., доцент.

Положення: «УВЕДЕНО ВПЕРШЕ»

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	2
ЗМІСТ	3
1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2 ОСНОВНІ ТЕРМІНИ, ВИЗНАЧЕННЯ, ПОЗНАЧЕННЯ, СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ	4
3 МЕТА СТВОРЕННЯ ДК	6
4 ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ	6
5 КОМУНІКАЦІЯ У ДИСТАНЦІЙНОМУ КУРСІ.....	6
6 СТРУКТУРА ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
7 ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
8 ВИМОГИ ДО ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
9 ПРАВА СУБ'ЄКТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	12
10 ОBOB'ЯЗКИ АДМІНІСТРАТОРА ВЕБ-СЕРЕДОВИЩА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТОСОВНО ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ	12
11 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ.....	13

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про дистанційний курс навчальної дисципліни Українського державного університету науки і технологій (далі – Положення) визначає структуру дистанційного курсу навчальної дисципліни (далі – ДК), мету створення ДК та основні вимоги до ДК і його елементів.

1.2 Дія Положення розповсюджується на учасників освітнього процесу в Українському державному університету науки і технологій (далі – Університет), які використовують систему дистанційного навчання Університету.

1.3 Застосування мови у матеріалах ДК визначається Законами України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про освіту», «Про вищу освіту».

1.4 У цьому Положенні використано положення таких законодавчих та нормативних документів:

- закон України «Про вищу освіту»;
- наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 № 1060 «Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання».

2 ОСНОВНІ ТЕРМІНИ, ВИЗНАЧЕННЯ, ПОЗНАЧЕННЯ, СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ

2.1 У цьому Положенні терміни та поняття вживаються у таких значеннях:

– *Асинхронний режим* – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання (або його елементів), під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо.

– *Банк тестових завдань* — систематизована сукупність тестових завдань.

– *Веб-середовище дистанційного навчання* – системно організована сукупність веб-ресурсів навчальних дисциплін, програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням.

– *Дистанційне навчання (ДН)* – індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини (у т.ч. результатів навчання та компетентностей, визначених в освітніх програмах), який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке

функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

– *Дистанційний курс (ДК)* – являє собою систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальної дисципліни, яке доступне через Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів. Належить до веб-ресурсів навчальних дисциплін. Об'єднує веб-ресурси навчальної дисципліни єдиним педагогічним сценарієм.

– *Електронна версія друкованого видання* – електронне видання, що відтворює друковане видання, зберігаючи розміщення на сторінці тексту, ілюстрацій, посилань, приміток тощо.

– *Електронне видання* – документ, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання, має вихідні відомості, та призначений для розповсюдження в незмінному вигляді. Електронне видання може бути видане за відкритою ліцензією Creative Commons як відкритий освітній ресурс.

– *Електронні освітні ресурси (ЕОР)* – засоби навчання на цифрових носіях будь-якого типу або розміщені в інформаційно-телекомунікаційних системах, які відтворюються за допомогою електронних технічних засобів і застосовуються в освітньому процесі.

– *Відкриті освітні ресурси* – це матеріали для викладання, навчання та досліджень, які знаходяться в суспільному надбанні або охороняються авторським правом, видані за відкритою ліцензією, котра дозволяє безкоштовний доступ, повторне використання, перепрофілювання, адаптацію та поширення іншими способами без обмежень.

– *Педагогічний сценарій* – план, в якому визначено педагогічні цілі ДК; завдання для здобувачів вищої освіти та інших осіб, які навчаються у закладах вищої освіти (далі – Здобувачі), у межах ДК; методи оцінювання результатів навчання Здобувачів за ДК.

– *Синхронний режим* – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання (або його елементів), під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо).

– *Суб'єкти дистанційного навчання* – особи, які навчаються (здобувачі вищої освіти та інші особи, які навчаються у закладах вищої освіти), та особи, які забезпечують ДН або його елементи (наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники, фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу на освітньо-професійних програмах, інші працівники закладів вищої освіти);

– *Тест* – це система тестових завдань, що дозволяє визначити рівень досягнення результатів навчання Здобувачів.

– *Тестове завдання (ТЗ)* – складова тесту, з якою особа виконує певну дію, а результат реєструється у формі окремої відповіді, що оцінюється встановленою кількістю балів.

– *Creative Commons* – це всесвітня некомерційна організація, яка дозволяє обмінюватися та повторно використовувати творчий потенціал і знання через надання безкоштовних юридичних інструментів.

3 МЕТА СТВОРЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ

3.1 Забезпечення ефективної підтримки освітньої діяльності Здобувачів, для досягнення очікуваних результатів навчання.

3.2 Формування освітнього середовища студенто-центричного та особистісно-орієнтованого навчання.

3.3 Реалізація адаптивного навчання з формуванням індивідуальної освітньої траєкторії.

3.4 Забезпечення дистанційної форми навчання.

4 ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ

4.1 ДК повинні бути реалізовані:

4.1.1 за допомогою програмного забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами), яке являється ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами;

4.1.2 на основі веб-середовища ДН, яке використовується в Університеті та є затвердженим у відповідний спосіб.

4.2 Суб'єкти ДН мають право використовувати програмне забезпечення (у т.ч. веб-служби), яке доповнює функціонал веб-середовища ДН (аудіо-, відео конференції тощо).

5 КОМУНІКАЦІЯ У ДИСТАНЦІЙНОМУ КУРСІ

5.1 Комунікація між суб'єктами ДН у ДК забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

5.2 Комунікація під час ДН у ДК зі Здобувачами з особливими освітніми потребами визначається положенням про організацію інклюзивного навчання в Університеті.

5.3 Вимоги до комунікації між суб'єктами ДН у ДК:

5.3.1 Визначаються особою, яка забезпечує ДН, з урахуванням організаційно-розпорядчих документів Університету, освітньої програми, навчального плану, графіку навчальних занять, особливих освітніх потреб Здобувачів;

5.3.2 Вказуються на сторінці ДК (текст, гіперпосилання, презентація тощо).

5.4 Під час комунікації між суб'єктами ДН у ДК суб'єкти ДН зобов'язані:

5.4.1 Використовувати канал(и) комунікації відповідно інформації, яку розміщено у веб-середовищі ДН.

5.4.2 Дотримуватись принципів толерантності.

6 СТРУКТУРА ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 ДК являється ЕОР.

6.2 ДК може містити такі веб-ресурси:

6.2.1 документи планування навчального процесу (плани, розклади занять тощо);

6.2.2 відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо;

6.2.3 мультимедійні лекційні матеріали;

6.2.4 термінологічні словники;

6.2.5 практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

6.2.6 віртуальні лабораторні роботи із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

6.2.7 віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання;

6.2.8 тести для проведення контрольних заходів;

6.2.9 ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання;

6.2.10 електронні бібліотеки чи посилання на них;

6.2.11 бібліографії;

6.2.12 інші ресурси навчального призначення.

6.3 ДК повинен містити такі елементи (веб-ресурси):

6.3.1 Організаційно-допоміжні та інформаційні ресурси:

– назва навчальної дисципліни (освітнього компоненту), яка повинна бути ідентичною назві відповідної навчальної дисципліни (освітнього компоненту)

приведеній в освітній програмі та робочій програмі навчальної дисципліни (освітнього компоненту);

– шифр та назва спеціальності (спеціальностей) та освітньої програми (освітніх програм);

– відомості про автора (авторів) ДК та інших осіб, які брали участь у підготовці ДК;

– робоча програма навчальної дисципліни (освітнього компонента);

– термінологічний словник (далі – Глосарій) термінів навчального матеріалу ДК;

– новинний форум (чат);

– посилання та інші дані, необхідні для організації комунікації між особою, яка забезпечує ДН, та Здобувачами у синхронному режимі;

– методичні матеріали щодо роботи з ДК.

6.3.2 навчальні матеріали як види діяльності та (або) інформаційні ресурси в ДК: відповідно до робочої програми відповідної навчальної дисципліни.

6.3.3 тести для самоконтролю з автоматичною (автоматизованою) перевіркою результатів засвоєння матеріалу елемента ДК;

6.3.4 тести для поточного і семестрового контролю з автоматичною (автоматизованою) перевіркою рівня досягнення очікуваних результатів навчання.

6.4 Послідовність подання елементів (веб-ресурси) ДК повинна відповідати педагогічному сценарію, визначеному в робочій програмі відповідної навчальної дисципліни, та розкладу занять Здобувачів денної форми навчання.

7 ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1 Основні етапи життєвого циклу ДК:

7.1.1 Започаткування ДК.

7.1.2 Формування ДК.

7.1.3 Сертифікація ДК.

7.1.4 Супроводження ДК.

7.1.5 Вилучення ДК.

7.2 Започаткування ДК:

7.2.1 Завідувач (або керівник, якому підпорядковується завідувач) кафедри, яка відповідає за ДК, надсилає до адміністратора веб-середовища ДН Університету (далі – Адміністратор) запит (у т.ч. у спосіб, визначений в порядку

або положенні про використання облікового запису електронної пошти, що має доменне ім'я Університету) стосовно створення ДК, що містить:

- назву ДК;

- перелік осіб (ПІБ, посада) з множини суб'єктів ДН та відповідні права доступу (редагування, перегляд тощо). Серед вказаного переліку осіб обов'язково повинен бути гарант освітньої програми, яку забезпечує навчальна дисципліна (освітній компонент), для якої створюється ДК.

7.2.2 Адміністратор створює ДК та надає права доступу відповідно запиту.

У разі необхідності для особи створюється обліковий запис у веб-середовищі ДН Університету.

7.3 Формування ДК:

7.3.1 Особи, які забезпечують ДН, та мають відповідні права доступу до ДК, формують ДК відповідно вимог пунктів 6 та 8.

7.4 Сертифікація ДК:

7.4.1 Порядок проведення сертифікації ДК визначається відповідним положенням.

7.5 ДК допускається до використання в освітньому процесі Університету, якщо виконано одну з таких умов:

- У ДК наявний відповідний сертифікат.

- ДК проходить апробацію відповідно положення про сертифікацію ДК.

7.6 Супроводження ДК:

7.6.1 Особи, які забезпечують ДН та мають відповідні права доступу до ДК:

- зобов'язані надати доступ до ДК відповідним Здобувачам перед першим навчальним заняттям за розкладом навчальних занять Університету (у разі наявності);

- можуть змінювати (у т.ч. оновлювати) елементи ДК за умови дотримання вимог пунктів 6 та 8.

7.6.2 Завідувач (або керівник, якому підпорядковується завідувач) кафедри, яка відповідає за ДК, або особа, яка забезпечує ДН, має право надіслати Адміністратору запит на зміну прав доступу суб'єктів ДН до ДК.

7.7 Вилучення ДК:

7.7.1 Завідувач (або керівник, якому підпорядковується завідувач) кафедри, яка відповідає за ДК, або особа, яка забезпечує ДН, має право надіслати Адміністратору запит на вилучення ДК з переліку ДК, які відображено у веб-середовищі ДН, з такої причини:

- навчальна дисципліна (освітній компонент), якій відповідав ДК, відсутня в навчальних планах та освітніх програмах Університету.

7.7.2 Порядок вилучення ДК визначається відповідним положенням.

8 ВИМОГИ ДО ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

8.1 Загальні вимоги до елементів ДК:

- функціональність;
- безпечність;
- надійність функціонування;
- зручність використання для користувача;
- кросплатформеність;
- відповідність законодавству України щодо захисту авторських прав.

8.2 Назви навчальних елементів ДК та відповідних елементів робочої програми навчальної дисципліни (лекції, практичні заняття, лабораторні роботи, курсові роботи, курсові проєкти тощо) повинні бути ідентичними.

8.3 Загальні вимоги до мультимедійних лекційних матеріалів (далі – Лекція) ДК:

8.3.1 Розміщення тексту Лекції на сторінці ДК повинне бути нефіксованим (не зберігати розміщення на сторінці тексту, ілюстрацій, посилань, приміток тощо). Тобто сторінки ДК, на яких розміщено лекційні матеріали до ДК, повинні бути створені так, щоб залежно від розміру екрану (вікна програмного засобу), на якому відображено сторінку ДК, цей програмний засіб мав можливість автоматично змінювати кількість символів у рядку та (або) розмір шрифту (розміщення тексту на сторінці ДК не являється фіксованим).

8.3.2 Електронне видання або електронна версія друкованого видання курсу лекцій з відповідної навчальної дисципліни не являється заміною матеріалу на сторінках ДК, на яких розміщено лекційні матеріали до ДК, але може бути доповненням до цього матеріалу.

8.3.3 Лекція повинна бути подана в структурованому вигляді з розподілом за розділами (частинами), які відповідають робочій програмі навчальної дисципліни.

8.3.4 У Лекції потрібно реалізувати автоматичний (автоматизований) спосіб контролю її опрацювання – тест з автоматизованою перевіркою результатів засвоєння матеріалу Лекції в цілому та (або) її розділу (частини).

– Вказаний тест повинен містити ТЗ, для правильної відповіді на які достатньо опанувати матеріал Лекції.

– Після завершення складання вказаного тесту його результат:

- повинен бути відображений відповідному Здобувачу засобами системи ДН;

- не повинен блокувати Здобувача стосовно переходу на інші розділи (частини) Лекції;
- може бути використаним для обліку активності Здобувача у ДК;
- може бути врахованим в результатах поточного контролю, якщо це передбачено в робочій програмі навчальної дисципліни.

8.3.5 Графічні матеріали (зображення) у ДК повинні:

- Бути оформленими в єдиному стилі.
- Мати геометричні розміри, достатні для візуального сприйняття найменших деталей рисунка, без додаткового збільшення масштабу зображення на екрані.
- Для порівняно великих зображень – бути поданими у вигляді гіперпосилань.

8.3.6 Математичні вирази (формули) може бути розміщено на сторінці ДК в такому поданні:

- графічне зображення;
- простий текст;
- текст, який може бути інтерпретований веб-середовищем ДН, у відповідний математичний вираз (формулу).

8.3.7 Послідовність доступу до розділів (частин) Лекції може бути: довільною; почерговою. Це визначається методичними матеріалами щодо роботи з ДК.

8.4 Глосарій є обов'язковим елементом ДК.

8.4.1 Глосарій може містити:

- Терміни з відповідними визначеннями;
- Аббревіатури та скорочення з відповідними визначеннями.

8.4.2 Глосарій може використовуватись як вид діяльності в ДК, якщо таке передбачено робочою програмою навчальної дисципліни або методичними матеріалами щодо роботи з ДК.

8.5 Загальні вимоги до практичних завдань (далі – ПЗ) ДК:

8.5.1 Вимоги до наповнення сторінок ПЗ ДК аналогічні п. 8.3.

8.5.2 Електронне видання або електронна версія друкованого видання методичних рекомендацій (та аналогічних видань) ПЗ ДК може бути доповненням до цього матеріалу.

8.6 Загальні вимоги до банку тестових завдань та тесту ДК:

8.6.1 Тест використовується для

- самооцінювання (самоперевірки) роботи Здобувача;
- проведення поточного та (або) семестрового контролю.

8.6.2 Тест, який використовується для самооцінювання (самоперевірки) роботи Здобувача, повинен бути представлений у кожній Лекції один або більше разів: після всіх розділів (частин) Лекції та (або) після одного (чи більше) з розділів (частин) Лекції.

8.6.3 Тест, який використовується для проведення поточного та (або) семестрового контролю,

– повинен містити ТЗ, які охоплюють всі відповідні теми опрацьованих навчальних елементів ДК;

– повинен містити ТЗ різного рівня (класифіковані відповідно положенню про робочу програму навчальної дисципліни);

– повинен містити ТЗ, кількість яких для кожної з тем ДК є прямопропорційною кількості навчальних годин з цієї теми.

8.7 Новинний форум (чат) застосовується для спілкування суб'єктів дистанційного навчання. Науково-педагогічні працівники створюють на форумі теми для обговорення зі студентами.

8.8 Особа, яка забезпечує ДН, повинна розмістити на сторінці ДК інформацію

– що є необхідною для організації комунікації у формі аудіо- або відеоконференції;

– стосовно дій суб'єктів ДН у разі переривання сеансу зв'язку.

9 ПРАВА СУБ'ЄКТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

9.1 Додатково до прав суб'єктів ДН, вказаних у попередніх пунктах, суб'єкти ДН мають право:

9.1.1 Використовувати веб-середовище ДН для комунікації з іншими суб'єктами ДН, у т.ч. в асинхронному режимі.

10 ОБОВ'ЯЗКИ АДМІНІСТРАТОРА ВЕБ-СЕРЕДОВИЩА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТОСОВНО ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ

10.1 Додатково до обов'язків Адміністратора, вказаних у попередніх пунктах, Адміністратор зобов'язаний:

10.1.1 Вжити заходи для

– забезпечення збереженості контенту ДК;

– усунення проблем із доступом до ДК;

– забезпечення каналу(ів) комунікації з суб'єктами ДН та розміщення відповідної інформації у веб-середовищі ДН у вільному доступі для суб'єктів ДН.

10.1.2 Відповідати на запити від суб'єктів ДН з дотриманням принципів толерантності.

11 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

11.1 Положення та зміни до Положення затверджуються рішенням вченої ради Університету.